

حاکمیت ملی در قراردادهای نفتی

(آسیب‌شناسی قراردادهای نفتی)

نویسندگان:

رضا انقازسی طهرانی

محمد نصرتی

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

مرکز انتشارات راهبردی

تهران - ۱۳۹۹

سرشناسه	:	محمدرضا خاتقاهی، محسن، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور	:	حاکمیت سایبری و امنیت ملی / نویسنده محسن محمدی خاتقاهی .
مشخصات نشر	:	تهران: دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، مرکز انتشارات راهبردی، ۱۳۹۹ .
مشخصات ظاهری	:	۱۱۴ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۲۴۸-۱۰۳-۲
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	فضای مجازی -- جنبه‌های سیاسی
موضوع	:	Cyberspace -- Political aspects
موضوع	:	فضای مجازی -- تدابیر ایمنی
موضوع	:	Cyberspace -- Security measures
شناسه افزوده	:	دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، مرکز انتشارات راهبردی
رده بندی کنگره	:	HM۸۵۱
رده بندی دی‌سی	:	۳۰۳/۴۸۳۳
شماره کتابشمار	:	۶۱۴۲۵۸۰

حاکمیت ملی و فضای دفاعی (آسیب‌شناسی قراردادهای نفتی)

نویسنده: رضا آقاموسی مرانی و محمد نعمتی
 ناظر ویراستار: مرتضی چشمه زهر
 صفحه‌آرا: رضا فضلی
 نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۹
 ناشر: انتشارات دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۴۸-۲۵۵-۸
 قیمت: ۷۵۰۰۰۰ ریال

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب محفوظ است.

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی مرکز انتشارات راهبردی

نشانی انتشارات: تهران، ضلع شمالی بزرگراه شهید بابایی، بعد از اتوبان هنگام،
 دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی
 نشانی اینترنتی: www.sndu.ac.ir تلفن: ۲۲۹۷۰۳۴۳

سخن ناشر

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی با هدف نهادینه‌سازی مرجعیت علمی در توسعه مفاهیم، گفتمان و تفکر راهبردی در کشور و بهره‌گیری از بنیان‌ها و نظریه‌های بومی، درصدد تدوین و ارائه راهبردهای تعالی‌بخش، علمی و تخصصی می‌باشد.

این دانشگاه و پژوهشگاه از مراکز علمی کلیدی و حساس در عرصه مسائل راهبردی است که از بدو تشکیل و در دگردیسی و بازطراحی سازمانی پس از انقلاب شکوهمند اسلامی به منظور کادرسازی در تراز انقلاب اسلامی در سطوح مدیران عالی کشوری و لشکری، مکلف بوده وظیفه خطیر خود در جهت تربیت و آموزش فرماندهان و مدیران عالی‌رتبه کشور را سرلوحه تمامی برنامه‌ها قرار داده است.

اهمیت این امر هنگامی نمود بیشتری می‌نماید که نگاهی ژرف و آینده‌پژوهانه به پیرامون کشور، منطقه و جهان داشته باشیم؛ چراکه با ظهور تهدیدات نوین در عرصه بین‌الملل، لزوم داشتن چنین کانونی برای به‌هنگام نگاه داشتن مدیران عالی و فرماندهان نظامی کاملاً ملموس خواهد بود. رسوی دیگر چشم‌انداز ایجاد تمدنی بزرگ موجب می‌شود تا این تلاش و تعهد سبب تحریک سازمان‌هایی گردد که برای پیروی از این هدف متعالی و ایجاد تحول در برنامه‌ها و فعالیت‌های خود نیازمند راهبردهای تخصصی و علمی منبعث از گفتمان و تفکر راهبردی این دانشگاه و پژوهشگاه باشند. با نگرش به این رویکرد و اهمیت موضوع، لازم می‌آید و توزیع ادبیات راهبردی در این دانشگاه که ماحصل تلاش اساتید و فرهیختگان متخصص در علوم دفاعی راهبردی و دانش‌آموختگان است، نمایان می‌گردد.

در این راستا مرکز انتشارات راهبردی دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی در سه حوزه مدیریت راهبردی، دفاع ملی و امنیت ملی با اهتمام به برنامه‌ها و در چارچوب اهداف و مفاهیم عالی‌ه نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و تدابیر رهبر معظم انقلاب و فرماندهی کل قوا حضرت امام خامنه‌ای مدظله العالی، سعی

در انتقال مفاهیم و آموزه‌های خود به سطوح مختلف مدیران و ارکان جامعه داشته و در این بستر دست‌های پرتوانی را که نیل به این اهداف را تسهیل می‌نمایند، به گرمی می‌فشارد.

وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أَنِيبُ
دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

www.ketab.ir

فهرست مطالب

۱۵	پیشگفتار
۱۷	مقدمه
۲۵	فصل اول: مبانی نظری حاکمیت و امنیت ملی با معرفی قراردادهای نفتی
۲۷	بخش اول: مبانی نظری
۲۷	حاکمیت و امنیت ملی
۲۹	قرارداد نفتی
۳۰	قرارداد امتیازی سنتی
۳۱	قرارداد مشارکت در تولید
۳۲	قرارداد خدماتی
۳۲	قراردادهای بیع متقابل
۳۳	قراردادهای جدید نفتی
۳۴	قراردادهای مهندسی، اجرا و ساخت، سرمایه‌گذاری، تأمین مالی
۳۵	مطالعات داخلی
۳۸	مطالعات خارجی
۴۱	بخش دوم: گونه‌شناسی انواع قراردادهای نفتی
۴۲	نظام حسابداری مالی صنعت نفت و گاز
۴۴	نظام‌های قراردادی معمول صنعت نفت و گاز
۴۵	نظام امتیازی
۴۸	قراردادهای سنتی امتیازی خاورمیانه
۴۹	ساختار قراردادهای امتیازی سنتی
۵۰	نظام مدرن امتیازی
۵۷	تعریف قرارداد مشارکت در تولید
۶۰	تفاوت قراردادهای مشارکت در تولید و امتیازی
۶۳	تحولات تاریخی قراردادهای مشارکت در تولید
۶۶	قراردادهای خدمت
۷۳	قراردادهای هیبریدی چین
۷۷	جمع‌بندی
۷۷	فصل دوم: اعمال حاکمیت ملی و گونه‌شناسی انواع قراردادهای نفتی معمول در ج.ا.ا.....
۷۹	بخش اول: اعمال حاکمیت ملی

۷۹	اصل لزوم قراردادهای و استثنائات آن در قراردادهای نفتی
۸۱	اعمال حاکمیت ملی بر قراردادهای نفتی در نظام‌های حقوقی دنیا
۸۶	حق حاکمیت ملی بر منابع طبیعی در نظام حقوق بین‌الملل
۹۰	حاکمیت دائمی بر منابع طبیعی، قاعده آمره بین‌المللی
۹۵	ماهیت اصل حاکمیت دائمی دولت‌ها بر منابع طبیعی
۹۸	اعمال حق حاکمیت ملی در رویه دعوی بین‌المللی
۱۰۳	ماهیت قراردادهای نفتی در پرتو آرای بین‌المللی
۱۰۵	بخش دوم: گونه‌شناسی انواع قراردادهای نفتی معمول در ج.ا.ا.
۱۰۷	سیر تحول قراردادهای نفتی ایران قبل از انقلاب اسلامی
۱۱۸	قانون نفت ۱۳۵۰ هجری شمسی
۱۲۰	سیر تحول قرارداد نفتی ایران بعد از انقلاب اسلامی
۱۲۷	قراردادهای خرید و فروش نفت
۱۲۸	قراردادهای بیع متقابل
۱۴۰	توزیع ریسک در قراردادهای بیع متقابل
۱۴۴	نظام مالی قراردادهای بیع متقابل
۱۴۷	قراردادهای IPC
۱۴۸	هزینه‌های قابل استرداد به طرف قرارداد
۱۵۶	قراردادهای EPCF
۱۶۰	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۶۳	فصل سوم: تحلیل حقوقی و تجزیه و تحلیل انواع قراردادهای اداستی نفت و گاز
۱۶۵	تبیین و نقد قراردادهای بین‌المللی نفت ایران
۱۶۵	قراردادهای امتیازی
۱۶۸	موازنه فقهی به کارگیری قراردادهای امتیازی و حدود بهره‌برداری
۱۸۷	مؤیدات قانونی قراردادهای امتیازی
۱۹۲	قراردادهای مشارکت در تولید
۱۹۹	قراردادهای مشارکت در سرمایه‌گذاری و مشارکت در سود
۲۰۴	قراردادهای بیع متقابل
۲۰۴	قراردادهای IPC
۲۰۵	ماهیت مدل جدید قراردادهای نفتی ایران
۲۰۶	اهم ایرادات وارد بر IPC
۲۰۷	قراردادهای EPCF

۲۰۸		معایب و مزایای قراردادهای EPCF
۲۰۹		پژوهش‌های انجام شده در موافقت به کارگیری قراردادهای مشارکت در تولید
۲۱۹		پژوهش‌های انجام شده در مخالفت به کارگیری قراردادهای مشارکت در تولید
۲۲۴		پژوهش‌های انجام شده در مورد قراردادهای خدماتی
۲۳۷		مقایسات بین قراردادهای بین‌المللی نفت و گاز
۲۴۶		ملاحظات حاکمیت و امنیت ملی در قراردادهای نفتی ایران
۲۵۳		قراردادهای بیع متقابل
۲۵۵		قراردادهای جدید نفتی
۲۶۲		ملاحظات سیاسی مؤثر بر مدل قراردادهای نفتی
۲۶۸		تحلیل داده‌ها
۲۶۹		یافته‌های تحقیق
۲۹۳		جمع‌بندی
۲۸۹		فصل چهارم: نتیجه‌گیری و اساسی قراردادهای نفت و گاز
۲۹۱		ارزیابی اقتصادی
۲۹۵		اقتصاد مقاومتی (حمایت و تقویت اقتصادی ملی)
۲۹۸		الگوی صیانتی
۳۰۰		ارزیابی حاکمیت و مالکیت
۳۰۳		مدیریت دولت میزبان
۳۰۷		اعمال حاکمیت
۳۱۳		ارزیابی حقوقی
۳۲۵		نتیجه‌گیری کلی
۳۲۸		نتایج کلی در مقوله ارزیابی اقتصادی
۳۲۹		نتایج کلی در مقوله ارزیابی حاکمیت و مالکیت
۳۳۰		نتایج کلی در مقوله ارزیابی حقوقی
۳۳۱		ارائه پیشنهادها کاربردی
۳۳۴		پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی
۳۳۵		جمع‌بندی
۳۳۷		منابع و مأخذ